

ÎNTÂLNIRI TEATRALE ÎN AFARA ZONEI DE CONFORT

Carmen Ghiurco

Atunci când ne apropiem de un autor nou și de opera acestuia, în fața ochilor noștri se deschide un întreg Univers, un tărâm nedescoperit. Fiecare lectură în parte mai așază o cărămidă la temelia eului nostru. În contextul secolului XXI, context în care viteza pare să domine fiecare aspect al vieții noastre, experiența lecturii creează în continuare un spațiu de întâlnire în care timpul se oprește în loc. În acest spațiu, ia naștere o conexiune aparte, deoarece lectura presupune, printre altele, un dialog. Prin cuvintele înșirate cu mare atenție pe pagină, *autorul* se lansează într-o conversație plină de onestitate cu *cititorul*. În cartea sa, (SU) POZIȚII TEATRALE SAU ANCORE ÎMPOTRIVA NOSTALGIEI CONFORTULUI, autoarea ne propune o conversație despre onestitatea experienței teatrale. Raluca Blaga este în prezent Lector Universitar Doctor în cadrul Universității de Arte Târgu-Mureș, contribuind în mod direct la formarea tinerei generații de actori, regizori, teatrologi, scenografi și dramaturgi.

Titlul cărții, ales cu meticulozitate, promite experiența unei altfel de întâlniri, întâlnire care are loc în afara zonei de confort. Ancorele autoarei servesc drept punct de sprijin în această călătorie de descoperire a ceea ce înseamnă a privi, a gândi, a simți și a fi. Călătoria în acest sens presupune a privi cu deschidere spre necunoscut, a gândi în profunzime, lipsit de orgoliu, a simți și a fi înăuntrul unui spectacol care are propria lume. „A nu trăda natura acestui act este echivalent cu faptul de a observa (înregistrând, catalogând sau memorând) liniile și punctele care formează conturul plin de conținut al celui alt, adică al evenimentului teatral destinat privirii“ (p.11).

Primul popas în această călătorie este constituit de *Prolog*, în interiorul căruia regăsim motivațiile care au stat la baza cercetării și avem oportunitatea de a privi pentru o clipă în spatele cuvintelor. Mărturisirea autoarei se compune treptat sub ochii noștri asemenea unui mozaic, bucată cu bucată, din întâlnirile definatorii care i-au conturat de-a lungul timpului, fie și pentru o secundă, orizontul teatral. „O secțiune din memoria mea poetică este compusă din întâlnirile pe care vi le propun. Le-am numit ancore împotriva nostalgiei confortului“ (p. 16). În interiorul celor șase ancore, autoarea deschide calea spre șase lumi diferite și facilitează prin mărturisirea propriei experiențe întâlnirea cu câțiva artiști de referință a peisajului teatral al secolului XXI. (Oliver Frlić – *Blestemat să fie trădătorul de patrie!*, Krzysztof Warlikowski – (*A*)*pollonia*, Angélica Liddell – *Ping Pang Qiu*, Anna Dankova – *Cosmonaut*, compania Forced Entertainment – *Tomorrow's Parties*, Monika Strżepka, Pawel Demirski – *Courtney Love*).

Abordarea subiectivă a experienței care se împletește încă din primele pagini cu obiectivitatea teatrologului este prezentă pe parcursul întregii navigații teatrale. Dezvăluindu-se pe sine, autoarea ne propune un mod de a percepe fiecare experiență teatrală, lăsând în urmă tot ceea ce cunoșteam până în acel moment, atât despre noi înșine, cât și despre lumea în care trăim. A fi și a simți în interiorul unui demers teatral nu presupune, în acest caz particular, abandonarea identității, ci mai degrabă chestionarea ei în raport cu actul teatral. Navigând prin vastul spațiu teatral european, ancorându-se împotriva nostalgiei confortului, Raluca Blaga își propune să reflecteze asupra fiecărei experiențe teatrale care a format-o de-a lungul timpului cu luciditate. „Prezentele (su)poziții teatrale reprezintă unitatea mea de măsură a universului spectacologic. (...). Însă cu fiecare dintre aceste întâlniri, am descoperit o nouă dimensiune a existenței mele dincolo de spațiul teatral“ (p.142). Acest tip de abordare îl plasează pe cititor într-o poziție activă, spre descoperirea modului de a gândi fiecare întâlnire în parte, în absența reperelor convenționale de analiză, orice ar presupune acest demers.

În structura fiecărui capitol-ancoră, vom regăsi informații despre personalitatea și demersul asupra cărora autoarea își îndreaptă atenția, analiza spectacolului propus, dar și inserții

introspective care au scopul de a contura cât mai precis tabloul experienței autoarei. Cum ne apropiem de un artist? Raluca Blaga ne oferă în acest sens răspunsuri aparent simple, dar complexe în profunzimea lor. De un artist ne apropiem cu atenție și curiozitate. A fi și a simți în acest caz particular este egal cu a fi vulnerabil, iar acceptarea propriei vulnerabilități presupune disponibilitatea de a te expune exact așa cum ești. Scopul fiecărei ancore este acela de a desluși anumite noțiuni teatrale în raport cu experiențele teatrale ale autoarei. Fiecare spectacol propus spre analiză de autoare este supus unei disecții, iar ulterior fiecare bucată secționată este așezată sub microscop, pentru a putea observa fiecare „micro-organism” care face parte din componența spectacolului. „Poate te întreb și tu (...) cu privire la ținta acestor (su)poziții teatrale. Iată principalul lor rost: încercarea de clarificare a unor noțiuni teatrale prin intermediul acelor spectacole care mi-au modificat poziția inițială din dreptul căreia priveam către fenomenul teatral” (p. 57).

Am putea spune că a te apropia de un artist presupune, în primul rând, a te apropia de propria persoană, iar mărturisindu-se pe sine prin intermediul acestor întâlniri așezate meticolos în pagină, autoarea deschide înaintea ochilor noștri noi orizonturi cu privire la ceea ce poate însemna experiența actului teatral. Parantezele auctoriale, mesajele adresate direct practicienilor, rândurile goale, dar totodată pline de conținut și substrat, adnotările și scenariile matematico-teatrale, creează o atmosferă aparte; prezența cititorului este atestată și recunoscută prin adresarea directă pentru care optează autoarea în exprimare. Astfel, în loc să fii martorul unei călătorii, ești invitat să faci parte din ea, să fii și să simți, aici și acum. Ancorele ce susțin (su)pozițiile teatrale ale autoarei nu au scopul de a dicta noi sentințe, ci de a focaliza obiectivul, pentru a putea privi imaginea de ansamblu a teatrului secolului XXI cu mai multă claritate. Așadar, în fața acestor (su)poziții, este imposibil să rămâi pasiv, abordarea subiectiv-obiectivă a autoarei provocându-te constant la reflecție pe parcursul întregii lecturi. Ce este teatrul? Care este scopul teatrului în secolul XXI? La ce ne uităm atunci când privim? Mai știm să privim în profunzime? Cum existăm în artă în era

tehnologiei? Acestea sunt câteva dintre întrebările care iau naștere în interiorul tău în timpul lecturii. Pas cu pas, cuvânt cu cuvânt, la finalul navigației teatrale, realizezi că asemeni autoarei ești profund modificat. O astfel de lectură îți deschide brusc apetitul spre cercetare. O dată cu parcurgerea fiecărei ancore, în interiorul tău ia naștere dorința de a descoperi mai mult indiferent dacă ai avut sau nu tangență cu munca acestor artiști de referință până în prezent.

Consider cartea Ralucăi Blaga extrem de relevantă în contextul spațiului cultural românesc și în contextul în care literatura de specialitate pare a fi într-un impas. Ea se adresează în primul rând profesioniștilor din domeniu, dar în același timp poate servi drept busolă unui cititor pasionat de lumea artelor spectacolului. Lectura este printre altele și un exercițiu de auto-cunoaștere, iar în contextul în care tinerii practicieni se lansează încă din timpul anilor de studiu într-un proces asumat de descoperire a propriului sine, studiul Ralucăi Blaga devine piatră de temelie în structura fundației lor profesionale. La finalul navigației teatrale, este aproape imposibil să te debarasezi de greutatea întrebărilor care iau naștere pe parcursul lecturii. În încheierea studiului ei, autoarea vorbește cu o onestitate dezarmantă despre ceea ce a însemnat pentru ea această navigație. Anticipând finalul inevitabil al conversației, cititorul este nevoit să se întoarcă spre interior și să își chestioneze propria existență în raport cu experiențele teatrale personale și cu cele disecate cu atâta onestitate și măiestrie de autoare.

Demersul autoarei este acela de a deschide orizonturile teatrale dincolo de granițele țării și de a contura peisajul teatral european al secolului XXI. E nevoie de curaj să decizi conștient să privești atât în interiorul tău, cât și în afară, să înțelegi că fiecare spectacol de teatru propune o altă lume posibilă, că datoria ta e să rămâi conectat la mișcarea teatrală a secolului XXI, că nostalgia confortului te poate ancora fie în trecut, fie în viitor și de prea puține ori aici și acum. Prăpastia pe fundul căreia întâlnim plafonarea profesională trebuie evitată, iar acest lucru este posibil numai prin extinderea ariei de cercetare dincolo de zona de confort.

Pentru studentul-actor depășirea limitelor este posibilă numai prin studiu permanent, prin cercetarea continuă a fenomenului teatral dincolo de comoditate, prin angrenarea onestă într-un demers ce presupune să ai disponibilitatea de a fi vulnerabil. Cartea Ralucai Blaga le poate oferi studenților nu numai o direcție, ci și un start în explorarea fenomenului spectacologic din punctul de vedere al profesionistului, dar mai ales, din punctul de vedere al ființei umane aflate în căutarea nesfârșită a sinelui. „A mă cunoaște pe mine însămi a fost echivalent cu a trece dincolo de granița emoționalului sau a raționalului, pentru a putea descoperi posibile puncte de referință teatrale valide“ (p. 141). Curiozitatea, trăsătură indispensabilă în această călătorie pe care o numim generic viață, nu poate exista în absența dorinței de auto-cunoaștere. Cine sunt? Iată marele semn de întrebare adresat de autoare pe parcursul întregii navigații teatrale.

Prin cartea sa, autoarea configurează pentru cititor traseul navigației și oferă prin modul inedit de analiză noi modalități de abordare a experienței oferite de actul teatral, astfel încât, la finalul lecturii, arsenalul cititorului este îmbogățit cu o varietate de unelte ce vor facilita cercetarea fenomenului teatral pe mai departe. Autoarea deschide calea prin amplasarea meticuloasă a fiecărei ancore pe parcursul călătoriei teatrale, iar ulterior, fiind profund modificat în urma contactului cu acestea, este aproape imposibil să te oprești din a naviga prin spațiul teatral european în căutarea propriei identități.

Raluca Blaga, *(Su)Poziții teatrale sau Ancore împotriva nostalgiei confortului*, București, Editura Eikon, 2018, 154 p.